

РЕЦЕНЗИЯ

От: **доц. д-р Васил Стефанов Петков**, УНСС, научна специалност:
„Световно стопанство и МИО“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *научна специалност* в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №1284/12.05.2022 г. на Зам.-ректора по НИД и МС на УНСС.

Автор на дисертационния труд: ***Иван Виолинов Димитров***

Тема на дисертационния труд: ***„Международният бизнес с възобновяеми енергийни източници“***

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Международни икономически отношения и бизнес“, факултет „Международна икономика и политика“ на УНСС по научна специалност „Световно стопанство и международни икономически отношения“ съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС №760/20.03.2018 г. Обучението е осъществено в задочна форма през периода март 2018 г. – април 2022 г. Индивидуалният план е изпълнен – положени са всички

докторантски минимума и са налични изискуемите публикации по темата на дисертацията.

Иван Виолинов Димитров е роден на 05.01.1992 г. През 2014 г. се дипломира като бакалавър по „Международни икономически отношения“, а през 2016 г. като магистър по „Одитинг“ в Университет за национално и световно стопанство. През 2018 г. кандидатства и е приет като докторант в катедра „МИО и бизнес“. Владее английски, немски и руски език.

През септември 2009 г. е стажант във фирма за добив на инертни материали, а след това през август 2013 г. преминава стаж в „Банка ДСК“. От февруари до май 2014 г. е младши „Франчайз-мениджър“ в компания за консултантски услуги. След това от април до юни 2015 г. е технически сътрудник във фирма „Победа“ АД. От април 2016 г. до ноември 2017 г. работи като икономист-външна търговия във фирма за внос и дистрибуция на хранителни изделия. От представената автобиография е видно, че основна част от професионалния път на докторанта е свързан с международния бизнес и/или със съпътстващи го дейности.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд съдържа общо 190 страници и е структуриран в увод, изложение в три глави, заключение и списък на използваната литература. Основният текст е 183 страници, като допълнително има представено и приложение (анкетна карта), което е в обем от 7 страници. Използваните източници са общо 155 на брой, а към текста има включени 38 фигури, 15 таблици и подробен списък с използваните съкращения.

Актуалността на темата е безспорна с оглед на значението, което възобновяемите енергийни източници имат за диверсифициране на

енергийния микс. Европа се стреми да бъде първият неутрален по отношение на климата континент, като се превърне в модерна и ресурсно ефективна икономика. Един от инструментите за постигането на тази амбициозна цел е използването на възобновяеми енергийни източници.

В увода са налице основните реквизити – обект, предмет, цел и задачи на изследването. Същите са прецизно формулирани. Целта на разработката и изследователските задачи отговарят на съдържанието и насоките на проекта на дисертация. Тезата е коректно дефинирана и доказана в хода на изследването.

Докторантът подробно представя методите на изследването, както и съзнателно възприетите ограничения. Научният апарат е приложен коректно.

Разработката започва с разглеждането на употребата на възобновяемата енергия в исторически контекст. Представени са основните видове възобновяеми енергийни източници, както и състоянието на бизнеса с тях. Добро решение е поместването на изводи към всяка от главите.

Изложението продължава с анализ на предимствата и недостатъците при употребата на възобновяеми енергийни източници. Изследвани са тенденциите при развитието на бизнеса с ВЕИ, както и инвестициите в тях. В разработката са използвани разнообразни източници на информация, а основните данни са представени чрез множество таблици, графики и диаграми.

Последната глава е с основно практическо значение, където в началото е представена методологията. Разгледани са целите за възобновяема енергия в Европа в средносрочен план. Изследването е обогатено с правна и теоретична информация за развитието на ВЕИ в

Германия. Изведени са факторите за успех и са разгледани няколко казуса и примери.

С голяма практико-приложна стойност са и повечето от емпиричните данни, представени в хода на изложението. Авторът е направил логични анализи.

Заклучението обобщава основните изводи, до които достига докторантът.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Представеният труд притежава практическа стойност, тъй като е посветен на изключително актуална тема.

Основните научни и научно-приложни резултати могат да бъдат формулирани в следните насоки:

- методиката на изследването комбинира приложението на системен, факторен и контент анализ, както и казусния подход;
- задълбочено направеният историческия преглед и представянето на актуалното състояние на ВЕИ дават добра основа на цялостното изследване;
- правят впечатление авторите сравнителни анализи, които са представени нагледно в табличен вид;
- на основата на добре подбрани данни са анализирани основните тенденции в ретроспективен период и е направен опит за прогнозиране;
- на фирмено равнище е съпоставена ефективността от използването, инвестициите и бизнеса с ВЕИ;
- изведени са предимствата и недостатъците на използването на ВЕИ;

- разгледаните казуси обогатяват изследването и допринасят за повишаване на качеството на разработката.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

По отношение на приносите, посочени от докторанта, приемам първи, втори, четвърти и пети и частично трети. В допълнение авторът е използвал подходяща комбинация от изследователски методи, с които да покаже двустранната връзка „международен бизнес – възобновяеми енергийни източници“.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Представените публикации (5 броя – една на български и четири на английски език) във връзка с темата на дисертационния труд надхвърлят изискуемия минимум. Следва да се отбележи, че те са разпрострени равномерно във времето на докторантурата, което показва, че докторантът е работил и осмислял проблематиката систематично. Публикациите са, както следва:

- “Култура и етика в международния бизнес. Ролята на културния фактор в бизнеса с възобновяема енергия”;
- “Globalization, international business and renewable energy – changes in 2020”;
- “Renewable Energy and its Importance on the International Level”;
- “Renewable energy sources in the context of the changing international business environment”;
- “Review of the renewable energy sources (RES) in the international business – their current status and future trend”.

Публикациите са намерили своето място в сборници с доклади и в научни списания. По-важното обаче е, че те съдържат и важни научни постижения на дисертанта.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат отговаря на изискванията. В първата част се съдържа обща характеристика на дисертационния труд с основните постановки от увода – актуалност, цел и задачи, теза и хипотези, ограничения. На следващо място е дадено съдържанието, както и синтезирано представяне на главите на разработката. Четвъртата част съдържа основните научни и научно-приложни приноси. Накрая е поместен списък на публикациите във връзка с темата на труда.

Докторантът съвестно е представил основните въпроси и постижения от дисертацията в автореферата. Налице са и най-важните резултати от приложението на статистическите и емпиричните методи за обработка на огромното количество информация. Представените приноси отговарят на тезата, целта, задачите и резултатите от разработката.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам критични бележки по представения дисертационен труд. Искам да пожелая на докторанта да не прекъсва връзката с науката и да продължава да прави публикации в областта на международния бизнес.

Основната част от казусите в трета глава са свързани с изграждането на фотоволтаични централи. В тази връзка по време на защитата бих желал докторант Иван Димитров да отговори на следните въпроси:

1. Колко години е средният период за възвръщане на инвестициите във фотоволтаичните централи, разгледани в трета глава?

2. Кой/кои от видовете възобновяеми енергийни източници осигуряват в максимална степен непрекъсваемост на доставките и защо?

8. Заключение

В заключение представеният за рецензиране дисертационен труд притежава необходимите качества и достойнства, което ми дава основание да изразя категорично своето положително становище за присъждане на образователната и научна степен „доктор по икономика“ по научна специалност „Световно стопанство и МИО“ на докторанта Иван Виолинов Димитров. Ще гласувам „ЗА“.

09.06.2022 г.

гр. София

Подпис:

(доц. д-р Васил Петков)